

Bruksela, 5 września 2022 r.
(OR. en)

12012/22

ENER 415

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Ewentualne środki nadzwyczajne służące ograniczeniu wysokich cen energii – Wymiana poglądów

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument informacyjny prezydencji dotyczący powyższego tematu z myślą o nadzwyczajnym posiedzeniu Rady ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii, które odbędzie się 9 września 2022 r.

Ewentualne środki nadzwyczajne służące ograniczeniu wysokich cen energii***Dokument informacyjny prezydencji*****Wprowadzenie i kontekst**

Rosnące ceny energii i skrajna niestabilność spowodowane powtarzającymi się przerwami w dostawach z Rosji, w tym niedawnym całkowitym wstrzymaniem na czas nieokreślony funkcjonowania rurociągu Nord Stream 1, a także niczym niesprowokowaną inwazją na Ukrainę mają kluczowy wpływ na sytuację na rynkach, zwłaszcza na rynku gazu. Wysokie ceny energii i niestabilność zwiększają postępującą inflację i silnie oddziałują na przedsiębiorstwa i konsumentów, w tym m.in. na gospodarstwa domowe znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji i dotknięte ubóstwem energetycznym, a także, coraz częściej, na gospodarstwa domowe o średnich dochodach. Ponadto zdolność do wytwarzania energii elektrycznej w UE jest znacznie niższa niż zazwyczaj, co wynika przede wszystkim z niedoboru energii jądrowej w niektórych państwach członkowskich, zmniejszenia produkcji energii wodnej, niskiego poziomu wody w Renie i innych rzekach, który rzutuje na transport węgla, a także z niekorzystnych warunków wiatrowych i innych czynników. Deficyty w wytwarzaniu energii z tych źródeł pobudzają zapotrzebowanie na gaz.

W takiej sytuacji konieczne jest przeanalizowanie zmian zachodzących na rynku i wskazanie ewentualnych środków, które będą przeciwdziałać wzrostowi cen energii elektrycznej napędzanemu wysokimi cenami gazu. W nawiązaniu do zestawu działań i środków zaproponowanego przez Komisję w październiku 2021 r. oraz z uwzględnieniem opublikowanego w maju planu REPowerEU państwa członkowskie przyjęły różnorakie środki mające łagodzić na szczeblu krajowym skutki wspomnianych zmian. Jednak w związku z pogarszaniem się sytuacji na rynku partnerzy społeczni apelują o szybkie wdrożenie ogólnounijnych rozwiązań, które doprowadziłyby do złagodzenia negatywnych konsekwencji odczuwanych przez europejskie rynki. Jest oczywiste, że zbliżający się sezon grzewczy będzie testem na odporność unijnego rynku energii.

W ostatnim czasie pojawiło się nowe wyzwanie dla rynku wewnętrznego UE, czyli problemy z płynnością w obrocie energią elektryczną. Wyzwanie to wywiera presję na pozycje zabezpieczające podmiotów rynkowych. Codzienne wahania cen czasem skutkują istotnym wzrostem wymogów dotyczących depozytu zabezpieczającego w kontekście kontraktów terminowych typu future. Niemal całkowicie uniemożliwia to coraz większej liczbie przedsiębiorstw utrzymanie otwartych pozycji zabezpieczających i powoduje wycofanie się tych przedsiębiorstw z rynków terminowych. Niższy poziom uczestnictwa w rynkach terminowych zmniejsza płynność na tych rynkach, co z kolei, jako negatywne sprzężenie zwrotne, skutkuje zwiększeniem zmienności cen.

Chcąc stawić czoła wyżej wymienionym problemom, państwa członkowskie wprowadziły różne środki krajowe. W celu wypracowania na szczeblu UE dalszej odpowiedzi na te wyzwania można rozważyć poniższe warianty działań.

Rozważane warianty

A) Oddzielenie cen gazu od cen energii elektrycznej / ograniczenie wpływu cen gazu na ceny energii elektrycznej

- Tymczasowe określenie maksymalnej ceny gazu wykorzystywanego do produkcji energii elektrycznej;
- Tymczasowe określenie maksymalnej ceny gazu importowanego z konkretnych jurysdykcji;
- Tymczasowe wyłączenie wytwarzania energii elektrycznej z gazu z rankingu cenowego i z ustalania cen na rynku energii elektrycznej.

B) Zwiększenie płynności na rynku

- Natychmiastowe wsparcie w formie linii kredytowych dla uczestników rynku, którzy stoją w obliczu wezwań do bardzo dużego uzupełnienia depozytu zabezpieczającego, w tym zastosowanie konkretnego rozwiązania na szczeblu europejskim, np. za pośrednictwem EBC;
- Zmiana zasad handlowych na giełdach energii, np. tymczasowa zmiana wymogów regulacyjnych dotyczących zabezpieczeń w obrocie energią elektryczną, w tym ponowna analiza automatycznych dostosowań pułapów cenowych;
- Tymczasowe zawieszenie europejskich rynków energetycznych instrumentów pochodnych; lub objęcie obrotu kontraktami terminowymi typu future konkretnymi przedziałami cenowymi.

C) Skoordynowane środki zmniejszające zapotrzebowanie na energię elektryczną

- Środki zmniejszające zapotrzebowanie w sektorze energii elektrycznej, np. środki podobne do skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie w sektorze gazu przyjętych w lipcu 2022 r.

D) Ograniczenie i wykorzystanie dochodów inframarginalnych producentów energii elektrycznej

- Tymczasowe zmniejszenie dochodów inframarginalnych wytwórców i wykorzystanie ich do obniżenia presji, jaką odczuwają konsumenci w związku z wysokimi cenami energii, a zarazem pozostawienie niezmiennych cen hurtowych.

E) Wpływ systemu EU ETS

- Ocena możliwych sposobów wykorzystania systemu EU ETS do rozwiązania problemu bieżących wysokich cen energii elektrycznej i zapewnienie, aby Rada poczyniła szybkie postępy w wypracowywaniu porozumienia co do tych rozdziałów planów odbudowy i zwiększania odporności, które dotyczą planu REPowerEU, w tym ocena możliwości wykorzystania uprawnień z rezerwy stabilności rynkowej.

W kontekście każdej jednostronnej interwencji w przyszłości należy uwzględniać poniższe podstawowe zasady unijnej polityki energetycznej oraz powiązane cele:

- należy zapewnić bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej i gazu na szczeblu europejskim;
- należy zachować wewnętrzny rynek energii i powiązane korzyści;
- środki nie powinny skutkować wzrostem zużycia gazu ani nie powinny zagrażać dążeniom do zmniejszenia zużycia gazu w Europie;
- odpowiedź powinna być łatwa do zastosowania i powinna zostać skoordynowana na szczeblu UE;
- środki powinny zmniejszyć wpływ sytuacji na rachunki za energię otrzymywane przez konsumentów;
- należy zachować spójność z celami i realizacją Europejskiego Zielonego Ładu.

Powyższe warianty nadzwyczajnych środków należy traktować jako natychmiastową odpowiedź na bieżącą wyjątkową sytuację. Zarazem jednak powinniśmy kontynuować dyskusję na temat systemowej modernizacji struktury wewnętrznego rynku energii, tak aby lepiej przygotować się na podobne warunki rynkowe w przyszłości. Modernizację taką należy odpowiednio przemyśleć w oparciu o szczegółową analizę i ocenę skutków, biorąc przy tym pod uwagę stopniowe urzeczywistnianie przyszłego rynku energii o obniżonej emisyjności.

Pytania:

- 1. Czy zgadzają się Państwo, że ogólnounijne środki, które ma zaproponować Komisja, należy przyjąć w odpowiednim czasie przed zbliżającym się sezonem grzewczym? Jeżeli tak, które ze wskazanych lub alternatywnych wariantów należy zrealizować?*
 - 2. Które konkretne instrumenty są Państwa zdaniem odpowiednie, aby zapewnić szybkie rozwiązanie wyżej wymienionych problemów?*
-